

LLIÇÀ D'AMUNT

Un nom per a una comunitat

Aquest article no hauria estat possible sense l'aportació de Josep Martí i Bonet, arxiver diocesà de Barcelona, Josep-Ruaix, filòleg, i Jaume Dantí, historiador; a ells: moltes gràcies!

Sigueu qui sou

Per un fill d'un dels pobles del Mato Grosso no és el mateix ser anomenat Bororo o Tapirapé o selvatge de la jungla; i per un súbdit de la Gran Bretanya no és el mateix ser escocès que gallès; ...en fi!: estem essent testimonis de com els països a mida que es descolonialitzen recuperen els propis noms: així del Congo Belga hem après a dir-ne Zaire, del Pakistan Oriental: Bangla Desh; i al revés: els ibos van ser derrotats i no s'ha parlat més de Biafra.

Els catalans ja hem après que no som els habitants del «Noreste de España», ni tan sols de la «Región Catalana...»! És tot un procés de recuperació. Però els qui som entre Parets del Vallès i Santa Eulàlia de Ronçana no tenim res més a recuperar?

Diferents etimologies

S'ha proposat diferents etimologies per al nom del nostre poble:

Llissa?

En els darrers segles, època culturalment decadent, particularment quant a estudis històrics, molts municipis que mai no havien tingut escut van voler ser tant com les ciutats comtals, com Barcelona o Besalú, i van sortir aquells escuts, els quals ja no val la pena de revisar perquè no passen de ser residus folclòrics d'un moment i que com a tals no fa cap mal de conservar; així a l'escut de Sabadell hi van pintar una ceba, al de Sentmenat una mà..., i al de Lliçà un parell de llisses o llisseres, peixos litorals que poden entrar dins els corrents d'aigua dolça (1) — però que potser és atribuir-los una capacitat d'anar contra corrent mai no vista per la nostra generació a Lliçà d'Amunt com perquè aquests peixets ells solets remuntin tot el Besòs i el Tenes per venir a donar nom a la nostra població!! Per més, doncs, que a l'Arxiu Mas hi hagi una anotació en la qual es deixa constància de l'existència a l'església parroquial d'un banc molt antic amb la gravació d'un peix, no cal que parlem de Lliçà, com a nom provinent de la pintoresca etimologia del nom del peix litoral **llissa**.

Lliça?

Algú ha pretès que Lliçà venia de **llica**, és a dir: camp clos on es feien les justes i torneigs (2) i, per tant, que el que havia donat origen al nom del nostre poble eren les lluites i llices que els romans, per entrenar-se, sostenien en aquests nostres camps. Suposició enginyosa però mal orientada car aquesta paraula **llica** és d'origen medieval (3) i el nom de la nostra població té uns orígens molt més antics.

Etimologies científiques

En realitat l'únic criteri científic a l'hora de fixar la grafia d'un nom de lloc, o topònim, és la de mirar-ne els orígens, l'etimologia, oi tant més si aquesta etimologia és clara!

En el cas de Lliçà d'Amunt no podem parlar d'entrada d'etimologia llatina perquè els documents més antics —i en són molt d'antics!— on ens consta el nom són del segle XI. El que sí que podem fer és arribar a unes conclusions raonades i donar-les per vàlides mentre algun estudiós no ens demostrï una altra cosa.

«D'Amunt» i no «de Munt»

Al papirus de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, amb data del desembre de l'any 1002, publicat al volum II del «Cartulario de Sant Cugat del Vallès» hi consta: «in Lizano superiore et subteriore». Aquesta denominació de Lliçà d'Amunt i d'Avall es manté en documents publicats al mateix cartulari i datats el 1007, i el 1023, en canvi en un amb data del 1098 apareix: «in Liziano superiore et inferiore», (4) aquesta documentació, més l'aportació que ens forneix la consignació de les visites pastorals, en la qual trobem la constant de «superiore» al 1305, 1312, o «superiori» al 1379, 1383, 1403, 1447, 1498, i 1578, amb l'aparició al 1500 de «sobira» (correspondència catalana del llatí «superiore») ens permeten d'afirmar d'una vegada per sempre que mai no haurem d'escriure **de Munt** que correspondria al llatí «a Monte», sinó **d'Amunt** que correspon al català antic **so-birà** i al llatí «**Superiore**» (5).

El fet que al Vallès Oriental pronunciem les vocals **a** i **e** sense accent fonètic amb el mateix so de **a-e** neutra engendra la confusió a l'hora d'escriure, car sona igualment **de Munt** que **d'Amunt**, per això aquí cal l'auxili, en aquest cas inequívoc, de l'etimologia, i encara podríem fer-hi jugar el sentit comú d'observar que el Lliçà d'Amunt i el d'Avall no es diferencien perquè l'un sigui a la muntanya i l'altre a la vall (**de Munt** i **de Vall**) sinó perquè l'un és **aigües amunt** i l'altre **aigües avall** del riu Tenes (**d'Amunt** i **d'Avall** respectivament).

Lliça o Llissà?

Una altra qüestió és si hem d'escriure **Lliça** o **Llissà** (i abandonem ja altres llunyanes possibilitats com **Llissademunt** o **Llissà de Munt** perquè a més de no presentar cap tradició documentada no cal ser gens perspicaç per a descobrir-hi la bàrbara influència d'una llengua germana de la nostra):

Prenem com a punt de partida la referència al «Diccionari Català-Valencià-Balear» de Joan Alcover i Francesc de B. Moll, el qual sota el vocable **Lliça** diu: Etimologia: probablement d'un gentilici llatí «Licianu», derivat del nom propi «Licius». Efectivament